

Avskrift.

Vid restaureringsarbeten i Karleby kyrka påträffades en skalle, som genom förmedling av fil.dr. Nils Cleve vid Nationalmuseum i Helsingfors sändes till undertecknad för undersökning. Samtidigt frågades, huruvida det kunde vara fråga om Anders Chydenius' skalle.

Vid undersökning av skallen gjordes följande iakttagelser. Den var väl bibehållen. Calvariets vikt (=skallens vikt utan underkäke) var 726 gr, underkäkens 128 gr. Fem kindtänder på i medeltal 1.5 gr och en framtand på ungefär 0.5 gr saknades. Sammanlagt saknades tänder för 8 gr. Den totala vikten eller kraniets vikt var således 862 gr.

Kraniets vikt varierar betydligt, t.ex. hos tyska män mellan 468 och 1081 gr (i medeltal 731 gr). Den undersökta skallen var således rätt tung. Skallbenen voro tjocka. Samtliga muskelfästen på nackbenet, tinningbenets vårtutskott, hjässa-benet och underkäken voro väl utvecklade.

Underkäken var kraftigt utvecklad. Den vägde 128 gr, medan den hos europeer i medeltal väger endast 84 gr.

Allt detta tyder på att skallen tillhört en man och att denna man haft en kraftig kropps-konstitution och väl utbildade muskler.

Skallens största längd (grösste Hirnschädellänge) var 187 mm, dess största bredd (grösste Hirnschädelbreite) var 144 mm och Basion-Bregma höjden (Basion-Bregma-Höhe) 131 mm. Ur dessa mått uträknades följande indices:

längdbreddindex (Längenbreiten-Index) 77.0.

längdhöjdindex (Längenhöhen-Index) 70.1 och

breddhöjdindex (Breitenhöhen-Index) 91.0.

Skallen var alltså mesokran, orthokran och tapeinokran. Hjärnskalens kapacitet eller rymdinnehåll (Schädelkapacitet) med hirskornsfyllning var 1460 ccm, vilket motsvarar det nuvarande europeiska medeltalet 1450 ccm. Hjärnans beräknade vikt var 1357.8 gr. Index $\frac{\text{Calvariets vikt} \times 100}{\text{Skallkapaciteten}} = 65.9$.

Tänderna voro väl bibehållna, men nötta. Den främre vänstra framtanden i överkäken och vänstra visdomstanden i underkäken saknades. De hade synbarligen fallit bort efter döden, emedan alveolerna voro vidöppna. De mellersta kindtänderna i överkäken (de s.k. sjuorna) och visdomständerna (åttorna) hade troligen fallit bort eller avlägsnats redan under livstiden, emedan deras alveoler voro slutna. Tecken på tandkaries påträffades i följande tänder: + 2, + 3, -7, 8- och 6-. Tänderna voro således tämligen väl bibehållna och friska. Den starka nötningen tyder på att ägaren varit minst ca 50 år.

Skallens suturer uppvisade en långt gånge förbening, utan att dock suturerna voro helt försvunna. Bakre delen av pilsömmen (sutura sagittalis) var dock utplånad.

Vid bedömandet av en skalles ålder brukar man fästa största uppmärksamheten vid tändernas slitning och suturernas förbening. Dessa kännetecken tillåta ingalunda ett exakt bestämmande av vederbörandes ålder, tvärtom kunna stora individuella variationer påvisas. Den föreliggande skallens ålder kan även med hänsyn till suturernas uppskattas till minst

50 år, men det är dock möjligt, att den tillhört en betydligt äldre man, t.ex. en 74 åring, men i så fall har denne man varit ovanligt väl bibehållen för sin ålder. Skallen visar nämligen inga tecken på involution.

Med en kraniograf ritades skallens konturer på papper och efter dessa konturer tecknades mjukdelarnas profil (se medföljande teckning). Teckningen visar här på en kraftigt byggd man, som haft en påfallande stor näsa och en kraftigt utvecklad underkäke.

Skallen fotograferades framifrån (i norma frontalis), från sidan (i norma lateralis) och uppifrån (i norma verticalis). Se figurerna 2, 3 och 4.

Några profilbilder av Anders Chydenius finnas, så vitt jag vet, inte bevarade. På alla av honom bevarade bilder ses den stora näsan och den kraftiga underkäken. På det av honom år 1800 av E. Alm målade porträttet ses, att kinderna inte äro infallna, vilket tyder på bevarade tänder. Då det knappast kan vara fråga om proteser, måste man antaga att han faktiskt hade sina tänder i behåll.

Vad åldern och skallens yttre utseende ankommer kan skallen således väl vara Anders Chydenius', ifall man bara kan påvisa att han varit en kraftigt byggd man, som länge bevarat sin fysiska spänst.

Flera iakttagelser tala alltså för att den funna skallen kan vara Anders Chydenius', men säkert kan saken icke avgöras.

Helsingfors den 16 november 1954.

Harry E. Blomqvist
docent vid Helsingfors
Universitet

Bilagor

Teckning av huvudets profil
3 st. fotografier av skallen

Fig. 3. Skull in normal
position.
Karlsg. Lygka. Skull in normal
position.

Fig. 4. Skull in normal
position.

Fig. 2. Skallen i norma frontalis

Fig. 3. Skallen i norma lateralis

Fig. 4. Skallen i norma verticalis

Kaivauslöydöt luetteloitu hist.tston numerolle
54151:1-38.

Anders Chydeniuksen kalloa ei ole mukana.

25.8.1983

Heikki Hyvönen